

NOTAT

Miljøministeriet
Departementet

Vild natur og Biodiversitet
J.nr. 2021-1935
Ref. JETTE
Den 26. oktober 2021

Høringsnotat til ændring af habitatbekendtgørelsen 2021 om udpegning af nye fuglebeskyttelsesområder som opfølgning på pilotsag

Bekendtgørelsen blev i udkast sendt i ekstern høring den 26. marts 2021 med frist for afgivelse af høringssvar den 7. maj 2021. Høringsfristen blev d. 29. april 2021 forlænget med seks uger efter anmodning fra en høringsspart til d. 20. juni 2021.

Miljøministeriet har modtaget høringssvar fra 33 organisationer og virksomheder:

Følgende 31 høringssparter har fremsendt bemærkninger til udkastet til bekendtgørelse:

Dansk Land- og Strandjagt, Beskyt Jammerland Bugt, Sammenslutningen af danske småøer, Kirsten Lodal Askekilde, Søren Wium Andersen, Jan Lehto og Marianne Sørensen, DCE Aarhus Universitet, Danske Råstoffer, Dansk Akvakultur og Landbrug og Fødevarer, DI, Foreningen af lystbådehavne i Danmark, Danmarks Jægerforbund, Lolland Kommune (Nakskov Havn), Rønne Havn A/S, Energinet, Friluftsrådet, Dansk Energi, Molslinjen A/S, European Energy, Dansk Metal, Foreningen for skånsomt fiskeri, Danmarks Naturfredningsforening, Dansk Erhverv, Wind Denmark, Rederiet Fjord, Danske Rederier og Færgerederier, Sibelco Nordic A/S, Danske Havne, Danmarks Fiskeriforening PO, DOF – Bird Life og Bornholms regionkommune.

Følgende to høringssparter har oplyst, at de ingen bemærkninger har til udkastet til bekendtgørelse: Foreningen af Rådgivende Ingeniører og Arkitektforeningen.

Høringssvarene har berørt følgende punkter:

1. Generelt
2. Det faglige grundlag
3. Råstofindvinding.
4. Klappladser
5. Hurtigfærger
6. Vindmøller

I det følgende gennemgås de væsentligste høringssvar. Miljøministeriets kommentarer hertil er anført i kursiv. Høringssvarene er kun gengivet i hovedtræk. For detaljerede oplysninger om svarenes indhold henvises der til de fremsendte høringssvar, som kan ses på Høringsportalen. Det er anført, hvis svarene giver anledning til ændring i bekendtgørelsen.

Bemærkninger til udkastet:

Ad 1: Generelt

Dansk Land- og Strandjagt mener, at der i Danmark er så stor beskyttelsesgrad i forhold til størrelse og befolkningstæthed, at der ikke behøves mere, og opfordrer de danske politikere til at genforhandle EU's habitatdirektiv.

Beskyt Jammerlandbugt har vedhæftet et svar fra biolog Søren Mark Jensen, der mener, at det overordnet er positivt og i overensstemmelse med både EU's overordnede naturpolitik og EU's habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiv, at Danmark planlægger udpegning af flere og større marine fuglebeskyttelsesområder, og henviser til Danmarks særlige betydning for flere af de fælleseuropæiske havfugle.

Sammenslutningen af Danske Småøer er glade for udpegningerne og opfordrer til restriktiv praksis i forhold til at give tilladelse til nye aktiviteter og til at være specielt opmærksom på, om der kan findes andre løsninger uden for Natura 2000-områder.

Kirsten Lodal Askekilde er positiv over for udpegningen og opfordrer til at sige nej til kystnære havvindmøller ved Omø.

Søren Wium Andersen mener, at der ved udpegning skal være mål og forvaltningsplaner, og at der skal ske indgreb over for fiskeri og jagt, herunder forbud mod jagt med det samme, indtil der foreligger forvaltningsplaner.

Jan Lehto og Marianne Sørensen anbefaler, at Smålandsfarvandet beskyttes fuldt ud, og at der ikke inkluderes udviklingszoner til råstofudvikling eller anden kommerciel maritim udnyttelse af områdets ressourcer i havplanen.

DI mener, at der har manglet åbenhed og dialog om processen og efterlyser bedre myndighedssamarbejde.

Danmarks Jægerforbund er generelt positive og gør opmærksom på, at udpegning generelt ikke har indflydelse på jagt.

Rønne Havn A/S henviser til, at udpegning af fuglebeskyttelsesområder vil have afgørende negative konsekvenser for Rønne Havn A/S og fremsender også bemærkninger til havstrategiområderne og henviser til havplanens zoner til beskyttelsesforanstaltninger for luftfart. Der henvises til, at den nye § 7, stk. 13, strammer mulighederne for dispensation i betydelig grad, og til fravigelsesmulighederne i bekendtgørelsen §§ 9 og 10.

Danske Havne henviser til Rønne Havn A/S's høringssvar og er tilsvarende bekymret for, at de nye fuglebeskyttelsesområder omkring Bornholm kan have negativ indvirkning på havnens udvikling.

Friluftsrådet bakker op om udpegning af nye marine fuglebeskyttelsesområder, men ønsker at undgå begrænsninger for friluftslivet i videst muligt omfang og lægger vægt på en konkret faglig vurdering af eventuelle begrænsninger af friluftsliv, herunder sejlads, jagt og fiskeri.

Dansk Energi støtter mål i biodiversitetsstrategien og klimamål og peger på, at de 30 % beskyttede arealer kan sikres ved at udpege havstrategiområder.

Foreningen for skånsomt kystfiskeri mener ikke, at fuglebeskyttelsesområderne fremtidssikrer naturen i havet, hvorfor man ikke er i mål med 30 pct. beskyttede områder. De foreslår oprettelse af områder til skånsomt kystfiskeri, altså flere "Øresundsmodeller". De opfordrer til udvidelse af undersøgelser om garnfiskeris påvirkning af fuglebestande og tekniske løsninger på eventuelle bifangster af fugle i garnfiskeriet.

Danmarks Naturfredningsforening (DN) peger på sammenhæng med havplan og havstrategi og mener, at flere af de udpegede fuglebeskyttelsesområder kan udpeges som strengt beskyttede havstrategiområder. DN mener, at der er uklart hvilke aktiviteter, der tillades, reguleres eller forbydes, og henviser til, at ifølge EU's Biodiversitetsstrategi skal alle marine beskyttede områder omfattes af fiskeriregulering. DN mener, at DCE-rapporten fra 2016 burde være offentliggjort før 2021.

Dansk Metal mener, at der har manglet konsekvensvurdering og åbenhed, og at myndighedsprocessen ikke har været optimal og ønsker bedre samarbejde de offentlige myndigheder imellem og i relation til de private aktører.

Sibelco Nordic A/S er generelt positive over for at øge beskyttede områder i EU og over for foranstaltninger til beskyttelse af truede arter. Sibelco mener ikke, at der i det nuværende forslag til havplan er taget højde for en sydgående sejlroute.

Danmarks Fiskeriforening PO peger på, at det handler om at sikre sameksistens mellem fiskerierhvervet og de forskellige fuglearter, der anvender de danske farvande.

DOF Bird Life peger på, at de tre processer med havplan, havstrategiområder og fuglebeskyttelsesområder er tæt sammenkoblede, hvorfor man bør forholde sig til potentielle synergier og mangler. DOF peger også på, at ifølge EU-Kommissionens nye biodiversitetsstrategi skal alle marine beskyttede områder have en fiskeriregulering, hvorfor det anbefales, at der snarest foretages en vurdering af igangværende aktiviteter, herunder fiskeri, fx i forbindelse med, at natur- og forvaltningsplanerne udarbejdes.

Bornholms Regionskommune peger på, at udpegning af havstrategiområder og fuglebeskyttelsesområder kan få betydning for Rønne Havn, nye færgeruter, etablering af energiø og vindmøllefelter, etablering af bunkerhub, krydstogtskibe for anker, etablering af kystnær havvindmøllepark og råstofindvinding.

Miljøministeriets bemærkninger:

*Der er tale om en ændring af bekendtgørelsen som opfølgning på en sag med EU-Kommissionen om manglende udpegning af marine fuglebeskyttelsesområder. EU-Kommissionen åbnede i 2016 en såkaldt **pilotsag** (uformal dialog om overholdelse af direktivforpligtelser) mod Danmark for utilstrækkelig udpegning af Natura 2000-områder. Europa-Kommissionen har peget på nogle områder (IBA-områder (Important Bird and Biodiversity Areas)) og arter, der bør beskyttes, og på indhentede data om områderne. Danmark har siden været i dialog med EU-Kommissionen herom og har på baggrund heraf valgt at udpege seks nye marine fuglebeskyttelsesområder. Der er ikke på nuværende tidspunkt overvejelser om udpegning af yderligere marine fuglebeskyttelsesområder, der ligger ud over de områder, som Europa-Kommissionen har peget på, og som der foreligger nærmere data for. Dialogen med Europa-Kommissionen om de pågældende områder er ikke afsluttet.*

Dialog mellem Kommissionen og et medlemsland om overholdelse af direktivforpligtelser er omfattet af **fortrolighed**, og det er derfor ikke muligt at have åbenhed om processen.

Myndighedernes oplysning i forbindelse med konkret sagsbehandling om den mulige udpegning såvel som berøstelse af konkret sagsbehandling forudsætter en vis klarhed i sagen. Den klarhed er først opstået i takt med dialogen med Kommissionen, indhentelse af DCE-rapporter og drøftelser mellem ministerierne om data, afgrænsning og juridiske forpligtelser. De relevante myndigheder har behandlet sagen efter de gældende regler og ud fra den til ethvert tidspunkt tilgængelige viden og har fremmet sagsbehandlingen inden for de retlige rammer, ligesom der er sket den fornødne **koordination mellem de kompetente myndigheder**.

Fuglebeskyttelsesområderne er udpeget i henhold til EU's fuglebeskyttelsesdirektiv med det formål at beskytte bestemte fuglearter, som i væsentligt antal og tilbagevendende anvender det pågældende havområde f.eks. til at søge føde, raste eller skifte fjer. Der vil for hver enkelt fuglebeskyttelsesområde blive udarbejdet en **Natura 2000-plan** med en langsigtet målsætning for naturens tilstand og et 6-årigt indsatsprogram, ligesom der er en forpligtelse til overvågning. Der er ikke krav om, at der allerede ved udpegning af områder skal være fremlagt mål og planer. Målsætninger og forvaltningsplaner for de udpegede områder skal udarbejdes som led i den almindelige plankadence.

Udpegning som fuglebeskyttelsesområde har den konsekvens, at **fremtidige aktiviteter**, det vil sige aktiviteter, der ikke har fået tilladelse endnu, og som kan påvirke områderne, skal vurderes konkret i forhold til de beskyttelseshensyn, der er lagt til grund for udpegningen, jf. habitatdirektivets artikel 6, stk. 3. En udpegning indebærer som udgangspunkt ikke et forbud mod aktiviteter i områderne, men det kan efter en konkret vurdering medføre begrænsninger eller afslag på tilladelse, hvis aktiviteten skader de fuglearter, som området er udpeget for at beskytte, idet der dog er mulighed for fravigelse i særlige tilfælde. Hvorvidt en konkret aktivitet kan iværksættes i et fuglebeskyttelsesområde afhænger blandt andet af typen af aktivitet og andre aktiviteter i området og beskyttelsesinteresserne, og det kræver altid en konkret vurdering.

Der er ikke krav om indgreb mod **eksisterende aktiviteter** i områderne ved udpegning, men det følger af habitatdirektivets artikel 6, stk. 2, at der for at undgå forringelser og forstyrrelser med betydelige konsekvenser for direktivets målsætninger skal træffes passende foranstaltninger. Eksisterende tilladelser vil som udgangspunkt ikke blive berørt ved selve udpegningen, men de vil indgå i den almindelige vurdering i forbindelse med planprocessen med henblik på en vurdering af, om målsætningerne for området kan opnås. Dette vil ske næste gang i forbindelse med planperioden 2028-2033. Som udgangspunkt betragtes fiskeri, der på udpegningsstidspunktet er tilladt efter gældende lovgivning, som en eksisterende aktivitet.

I hvilket omfang **fiskeri** i hele eller dele af et fuglebeskyttelsesområde vil være forenelig med beskyttelseshensynene vil afhænge af en konkret vurdering. Det er særligt garnfiskeri, der på grund af risiko for bifangst forventes at kunne påvirke fuglene, og hvor fiskerimulighederne kan blive begrænsede i forhold til visse områder, såfremt det vurderes nødvendigt med regulering af dette fiskeri.

Havstrategiområderne har været i parallel høring til d. 20. juni 2021. Miljøministeriet følger særskilt op på denne høring. Der er forskel på de juridiske forpligtelser i havstrategidirektivet og fuglebeskyttelses- og habitatdirektivet og på de regler, der gælder for de udpegede områder. Udpegning af havstrategiområder efter havstrategidirektivet kan ikke erstatte forpligtelser til udpegning efter fuglebeskyttelsesdirektivet.

Havplanen har været i separat høring frem til d. 30. september 2021. Søfartsstyrelsen følger op på denne høring. Havplanen respekterer opfyldelse af EU-retlige forpligtelser efter naturdirektiverne, dvs. fuglebeskyttelses- og habitatdirektivet.

Udpegning af fuglebeskyttelsesområder er som udgangspunkt forenelig med fortsat **sejlads og søtransport**, ligesom der også er sejlads og søtransport i de eksisterende fuglebeskyttelsesområder i dag. Den internationale skibstrafik er underlagt den internationale havrets artikler om retten til fri sejlads samt retten til uskadelig passage af de danske farvande. Internationale ruter og trafikstrømme kan ikke omdirigeres uden accept fra det internationale samfund. De mere specifikke reguleringer, såsom skibsruter, dybvandsruter og trafiksepareringssystemer, reguleres ligeledes internationalt af FN's internationale søfartsorganisation (IMO), der sikrer, at skibstrafikken afvikles sikkert bl.a. af hensyn til miljøet.

Nye eller ændrede skibsruter, der kan påvirke beskyttelsesinteresserne i et fuglebeskyttelsesområde væsentligt, f.eks. hurtigfærger, vil skulle konsekvensvurderes i forbindelse med, at der gives tilladelse hertil. Det vurderes at være muligt at stille vilkår, som gør det muligt at forene sejlads- og søtransport med beskytteshensynene. Hvis det ikke er muligt at stille vilkår, og hvis en vurdering fører til, at områdets integritet kan skades, kan der kun gives tilladelse, hvis der ikke findes alternativer, og der foreligger bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser, idet der skal træffes alle nødvendige kompensationsforanstaltninger.

Ændringen af bekendtgørelsen ændrer ikke på de gældende regler om **miljøvurdering** af planer, programmer og projekter.

Angående miljøvurdering af selve ændringen af bekendtgørelsen er det Miljøministeriets vurdering, at det ikke er påkrævet, da bekendtgørelsen har karakter af direktivnær implementering af EU-ret, dvs. at der ikke er overladt valgfrihed til medlemsstaterne i forhold til den nærmere gennemførelse, idet den nationale implementering er bundet af direktivet.

Angående bemærkningerne til § 7, stk. 13, er der tale om en kodificering af gældende ret, idet afgørelser efter de anførte bestemmelser i miljøvurderingsloven er omfattet af forpligtelsen til habitatvurdering i habitatbekendtgørelsens § 6. Habitatbekendtgørelsens anvendelsesområde er begrænset af de angivne hjemmelsbestemmelser, og bekendtgørelsen finder således ikke anvendelse på afgørelser efter miljøvurderingsloven i relation til andre love end de i § 7 og 8 nævnte love.

Det foreslåede § 7, stk. 13, dækker således ikke planer, der er omfattet af planhabitatbekendtgørelsen, idet overholdelsen af habitatvurderingsreglerne i relation til afgørelser efter miljøvurderingsloven, der vedrører planlægning efter planloven, er reguleret i planhabitatbekendtgørelsen, ligesom det heller ikke dækker de projekter og planer, der er omfattet af kysthabitatbekendtgørelsen, idet overholdelsen af habitatvurderingsreglerne i relation til afgørelser efter miljøvurderingsloven, der vedrører kystbeskyttelsesloven, skal reguleres i kysthabitatbekendtgørelsen.

Habitatbekendtgørelsens § 6 er en implementering af habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, som efter sit indhold er direkte anvendelig. Det har hidtil været Miljøministeriets fortolkning, at § 6 også finder anvendelse på de angivne bestemmelser i miljøvurderingsloven, uanset om det fremgår eksplicit, men vi finder det rigtigst at kodificere det for at undgå urigtige modsætnings slutninger om, at når det ikke er nævnt, så gælder det ikke.

Det er Miljøministeriets opfattelse, at den kompetente myndighed, dvs. den myndighed, der meddeler afgørelsen, dispensationen eller tilladelsen til et projekt eller en plan, er forpligtet til at efterleve

direktivets krav om konsekvensvurdering, også selv om den relevante bestemmelse måtte mangle i den relevante lovgivning, da myndigheden i mangel af præcise nationale regler vil være direkte bundet af direktivet, jf. Miljøstyrelsen vejledning til habitatbekendtgørelsen¹.

For at gøre det helt klart, at habitatbekendtgørelsen i forhold til afgørelser efter miljøvurderingsloven er begrænset til bekendtgørelsens hjemmelslove, vil Miljøministeriet foreslå følgende præcisering, idet vi i øvrigt deler bestemmelsen i to, så den passer til systematikken i resten af bekendtgørelsen, dvs. at den del, der vedrører konkrete projekter fremgår af § 7, stk. 13, mens den del, der vedrører planer eller programmer, indsættes som § 8, stk. 8.

Revideret forslag:

Nyt § 7, stk. 13: Følgende sager efter miljøvurderingsloven er, i relevant omfang i relation til de bestemmelser, der er nævnt i stk. 1-12, omfattet af § 6:

- 1) Screeningsafgørelse efter miljøvurderingslovens § 21 om et konkret projekt.
- 2) Afgørelse om tilladelse efter miljøvurderingslovens § 25 til et konkret projekt.

Nyt § 8, stk. 8: Bestemmelsen i § 6 gælder tillige ved myndighedernes administration af følgende bestemmelser i miljøvurderingsloven i relevant omfang i relation til bestemmelser, der er nævnt i stk. 1-7:

- 1) Screeningsafgørelse efter miljøvurderingslovens § 10 om en plan eller et program.
- 2) Godkendelse eller vedtagelse efter miljøvurderingslovens § 13 af en plan eller program.

Angående **habitatvurdering** af ændringen af habitatbekendtgørelsen er det Miljøministeriets vurdering, at det ikke er påkrævet, da udpegningen af seks nye fuglebeskyttelsesområder ikke kan skade Natura 2000-områdernes integritet. Der er tale om direktivopfyldelse, og udpegningerne er netop med til at opfylde formålet med direktivet og er på den måde nødvendige for opfyldelse af direktivets formål.

Efter **EU-Kommissionens biodiversitetsstrategi** tæller udpegede fugle- og habitatområder med i opgørelsen af de strategiske EU-mål om beskyttede områder. Det er ikke et krav i biodiversitetsstrategien, at marine fuglebeskyttelsesområder skal omfattes af fiskeriregulering, idet behovet for regulering i disse områder afhænger af en konkret vurdering, som vil blive foretaget i forbindelse med udarbejdelse af forvaltningsplaner for områderne.

Angående **fravigelsesmulighederne i bekendtgørelsens §§ 9 og 10**, så er der tale om direktivimplementering, og reglerne er ikke ændret i bekendtgørelsesudkastet.

Ændringer i bekendtgørelsen:

Det foreslåede § 7, stk. 13, præciseres, så det klart fremgår, at det relaterer sig til de i bekendtgørelsen angivne love, og så det passer til systematikken i resten af bekendtgørelsen, dvs. at den del, der vedrører konkrete projekter fremgår af § 7, stk. 13, mens den del, der vedrører planer eller programmer, indsættes som § 8, stk. 8.

Revideret forslag:

Nyt § 7, stk. 13: Følgende sager efter miljøvurderingsloven er, i relevant omfang i relation til de bestemmelser, der er nævnt i stk. 1-12, omfattet af § 6:

- 1) Screeningsafgørelse efter miljøvurderingslovens § 21 om et konkret projekt.
- 2) Afgørelse om tilladelse efter miljøvurderingslovens § 25 til et konkret projekt.

¹ <https://www2.mst.dk/Udgiv/publikationer/2020/12/978-87-7038-248-9.pdf>,

Nyt § 8, stk. 8: Bestemmelsen i § 6 gælder tillige ved myndighedernes administration af følgende bestemmelser i miljøvurderingsloven i relevant omfang i relation til bestemmelser, der er nævnt i stk. 1-7:

- 1) Screeningsafgørelse efter miljøvurderingslovens § 10 om en plan eller et program.
- 2) Godkendelse eller vedtagelse efter miljøvurderingslovens § 13 af en plan eller program.

Ad 2: Det faglige grundlag

Beskyt Jammerlandbugt har vedhæftet et svar fra biolog Søren Mark Jensen, der mener, at forslaget om udpegning af de seks områder bør trækkes tilbage, da det hviler på utilstrækkeligt fagligt grundlag, at der burde være inddraget flere data, blandt andet om Jammerland Bugt i det faglige grundlag, og at der bør investeres i flere data om havfugle i det nationale overvågningsprogram.

Jan Lehto og Marianne Sørensen anbefaler, at fuglebeskyttelsesområdet i Smålandsfarvandet udvides til at dække IBA-området udpeget af DOF.

DCE – AU har peget på manglende kortbilag i den eksisterende bekendtgørelse i Retsinformation (F81), behov for præcisering af stednavne og revision af udpegningsgrundlag for de foreslåede udvidede fuglebeskyttelsesområder. DCE spørger specifikt til, om de arter, der ved høringen af Miljøstyrelsens forslag til revideret udpegningsgrundlag sidste år er foreslået optaget i reviderede udpegningsgrundlag for de eksisterende områder, fortsat medtages.

Danske Råstoffer stiller spørgsmålstegn ved, om udpegningsgrundlaget er til stede.

Dansk Akvakultur og Landbrug & Fødevarer efterlyser en vurdering af gunstig bevaringsstatus og konsekvenser, herunder bevaringsforanstaltninger, og henviser til grænsejusteringsnotater. De ønsker endvidere F 128 Smålandsfarvandet justeret, så eksisterende akvakultur ikke ligger inden for 300 m fra udpegning.

DI har fremført, at der er foretaget en utilstrækkelig konsekvensvurdering, og at der har været en uheldig proces i forhold til Omø Syd og Miljøstyrelsens godkendelse i 2018. DI ønsker tilpasning af afgrænsning og dialog.

Danmarks Jægerforbund ønsker udvidede kriterier for udpegning og peger på, at metoden for overvågning i Flensborg Fjord bør ændres.

Rønne Havn A/S ønsker en afgrænsning af Rønne Banke længere væk fra kysten af hensyn til Rønne Havn og nuværende og kommende aktiviteter og rejser tvivl om, om det faglige grundlag er korrekt. Rønne Havn peger på, at havlit ikke lever kystnært, og at udpegning ikke bør omfatte kyststrækning. Der foreslås en afgrænsning svarende til den hidtidige cirkulære zone til beskyttelsesforanstaltninger for luftfart IL6 og placering af andre fuglebeskyttelsesområder øst, sydøst eller nord/nordvest for øen.

Danske Havne henviser til Rønne Havn A/S's høringssvar og er tilsvarende bekymret for, at de nye fuglebeskyttelsesområder omkring Bornholm kan have negativ indvirkning på havnens udvikling.

Energinet ønsker, at reducere F 129 Rønne Banke af hensyn til Energiø Bornholm og opstillingsområder for havvindmøller og i stedet udvide det eksisterende fuglebeskyttelsesområde F 83 Hyllekrog-Rødsand, så det er identisk med IBA nr. 83, og opdatere udpegningsgrundlaget for F 83 med havlit. Energinet har anbefalet en bufferzoneafstand i deres høringssvar, men har efterfølgende

præciseret, at fastlæggelse af bufferzoneafstand må afgøres ud fra en konkret vurdering, og at det ikke er muligt at definere en bestemt afstandsgrænse, som kan anvendes ved alle fremtidige projekter.

Dansk Energi ønsker en ændret afgrænsning af F 128 Smålandsfarvandet og F 129 Rønne Banke af hensyn til planlagte havvindmølleparker, at der anvendes samme tilgang i områder, hvor der er gennemført og planlagte havvindmølleparker, at sikre fuglebeskyttelsen ved at indskrænke jagt i området og reducere garnfiskeri, og at udpegningsgrunden sker under hensyntagen til indgåede politiske aftalte klimaprojekter.

European Energy fremlægger et forslag til ændret afgrænsning af F 128 og fremfører tre argumenter herfor: 1) Det tilgodeser både klima og fugle, 2) Der er tale om en afvigelse fra IBA område nr. 118, og 3) F 127 afviger også fra IBA 119 og samme principper bør anvendes for F 128.

Danmarks Naturfredningsforening (DN) mangler en vurdering af øvrige IBA'er og mener, at IBA 123 Østlige Tyskebugt bør udpeges. DN tager den faglige vurdering af IBA 168 Lille Middelgrund til efterretning. DN mener ikke, at udpegningsgrundlaget for de seks områder afspejler DCE's anbefalinger om arter på udpegningsgrundlag og foreslår tilføjelser.

Dansk Metal ønsker, at regeringen går i dialog med European Energy om omlægning af fuglebeskyttelsesområdet eller havvindmølleparken og starter en dialog med EU-Kommissionen om tilpasning af området i Smålandsfarvandet.

Wind Denmark foreslår anden afgrænsning af F 128 i lighed med European Energys forslag, sætter spørgsmålstegn ved validiteten af data, særligt gamle data, og foreslår begrænsning af jagt. Wind Denmark foreslår også en ændring af F 129, jf. forslag fra Rønne Havn og Bornholms Havvind.

DOF – Bird Life mener, at der er tale om en ufuldstændig gennemgang af IBA-områder og opfordrer til at udpege Østlige Tyskebugt, mens vurderingen af, at IBA 168 Lille Middelgrund ikke opfylder kriterierne for udpegningsgrundlag, tages til efterretning. DOF henviser til, at udpegningsgrundlag ikke afspejler DCE's anbefalinger om arter på udpegningsgrundlag og foreslår tilføjelser. DOF foreslår også en udvidet afgrænsningen af Sejrøbugten og Nordvestlige Kattegat og peger på, at gråstrubet lappedykker burde optræde på udpegningsgrundlaget for F 94 Sejrøbugten.

Bornholms Regionskommune opfordrer til, at der i forhold til F 129 Rønne Banke og havlitten tilvejebringes et bedre vidensgrundlag i forhold til størrelsen af bufferzoner og kumulative effekter og i forhold til havlittens tilvæning til vindmøller over tid i relation til etablering af vindmøllefelter og en kystnær havvindmøllepark.

Miljøministeriets bemærkninger:

Udpegningsgrunden af nye marine fuglebeskyttelsesområder følger af en pilotsag, jf. Miljøministeriets bemærkninger under punkt 1 om generelt. De områder, der er udpeget, er områder, som EU-Kommissionen har peget på.

Det følger af fuglebeskyttelsesdirektivet og EU-Domstolens praksis, at der er pligt til at udpege de bedst egnede områder til beskyttelse af visse fuglearter ud fra ornitologisk, videnskabelige kriterier. Direktivet og EU-domspraksis afskærer muligheden for at tage samfundsmæssige og økonomiske hensyn ved udpegningsgrunden. Med udpegningsgrunden følger en forpligtelse til at beskytte og overvåge området. Områdernes bevaringsstatus og eventuelt behov for bevaringsforanstaltninger indgår ikke i udpegningsgrunden.

Det er en direktivforpligtigelse at udpege fuglebeskyttelsesområder, og der er ikke frit valg i forhold til sted eller størrelse. Selv hvis et område blev udtaget af et fuglebeskyttelsesområde, ville der skulle foretages en vurdering af, om projektet kan påvirke ind i fuglebeskyttelsesområdet, idet der også skal tages hensyn til projekter, der kan påvirke ind i et område.

Jammerland Bugt er ikke omfattet af de områder, der har været drøftet med Kommissionen.

Miljøstyrelsen har i forhold til kritikken af det faglige grundlag oplyst følgende vedrørende **IBA 118 (Smålandsfarvandet)**:

”Udpegningen af et nyt fuglebeskyttelsesområde i Smålandsfarvandet skal efter fuglebeskyttelsesdirektivet rumme de bedst egnede områder for udpegningsarterne gråstrubet lappedykker og ederfugl. Identifikationen af de bedst egnede områder hviler på det faglige grundlag og data, som DCE har tilvejebragt for Miljøstyrelsen. Det er Miljøstyrelsens vurdering, at den foreslåede udpegning omfatter udpegningsarternes bedst egnede områder og heraf følger, at udpegningen ikke kan reduceres.

Miljøstyrelsen beklager, at overskriften på den mail vedr. Omø Syd, som styrelsen har sendt i 2018, der refereres til i høringssvaret, er uheldigt formuleret. Der er tale om en kommentar vedrørende projektets justering på daværende tidspunkt som led i en dialog mellem to myndigheder. Den pågældende mail er ikke udtryk for styrelsens endelige stillingtagen til projektet.

Det er ikke muligt at udtage det område, som der ønskes opført en vindmøllepark i, fordi det ifølge DCE's faglige grundlag og VVM-rapporter er blandt de dele af Smålandsfarvandet, der rummer høje tætheder af de arter, som fuglebeskyttelsesområdet skal udpeges for at beskytte.

Selv hvis man ændrer området, vil der efter fuglebeskyttelsesdirektivet i en konsekvensvurdering stadig tages hensyn til de trækfugle, der opholder sig i området, da der er tale om væsentlige og regelmæssige forekomster.

I forhold til DI's og European Energys forslag om at ændre afgrænsningen, vurderer Miljøstyrelsen, baseret på det foreliggende faglige grundlag, at de foreslåede alternative udpegninger af F 128 ikke vil kunne levere en tilstrækkelig beskyttelse af gråstrubet lappedykker og ederfugl. Høringsparterne baserer det alternative forslag på en bilagt konsulentrapport. Miljøstyrelsen har forelagt konsulentrapporten for DCE, der har udarbejdet et fagligt notat herom.² Det er DCE's vurdering, at rapportens resultater udgør et utilstrækkeligt grundlag for Miljøstyrelsens eventuelle overvejelser om ændringer af fuglebeskyttelsesområdets geografiske afgrænsning. European Energy har fremført, at DCE har fortolket data forkert. DCE har afvist kritikken og har oplyst, at det fremførte ikke ændrer på deres konklusion i notatet. Miljøstyrelsen vurderer, at styrelsens foreslåede afgrænsning af F 128 i sin helhed rummer internationalt betydningsfulde forekomster af de to udpegningsarter. Miljøstyrelsen vurderer ikke, at høringsparternes forslag vil være foreneligt med EU-Kommissionens anmodning om etablering af tilstrækkelig beskyttelse af gråstrubet lappedykker og ederfugl i Smålandsfarvandet.

Miljøstyrelsen beklager, at der er fejl i stavemåden af stednavnene Farø Fjord og Nakskov Inderfjord. De nævnte områders navne vil blive rettet, så navngivningen ændres til: F84 ”Ulusund,

² Fagligt notat af 12. oktober 2021 fra DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi: Faglig bistand til videnskabelig vurdering af fuglerapport vedr. F 128 Smålandsfarvandet. Notatet kan findes på DCE's hjemmeside: https://dce.au.dk/fileadmin/dce.au.dk/Udgivelser/Notater_2021/N2021_74.pdf

Grønsund og Fanefjord” samt F88 ”Nakskov Fjord og Indrefjord”. Angående det manglende kortbilag for område F 81 i den eksisterende bekendtgørelse i Retsinformation er der tale om en opsætningsfejl, og kortbilaget til område F81, der ikke er ændret indholdsmæssigt ved denne ændring af bekendtgørelsen, vil blive indsat mellem kortbilaget til F81 og F82.”

Miljøstyrelsen har i forhold til kritikken af det faglige grundlag oplyst følgende vedrørende **IBA 120 (Rønne Banke)**:

”Miljøstyrelsen har lagt et fagligt grundlag udarbejdet af DCE Aarhus Universitet til grund for udpegningen. DCE har i to rapporter og i 2 faglige notater fremlagt de data, som var tilgængelige på det tidspunkt, rapporterne blev skrevet. DCE’s konklusion er, at den nye udpegnings ved Rønne Banke regelmæssigt rummer antal af havlit af international betydning. Ved afgrænsningen af området har styrelsen lagt vægt på at inkludere de for udpegningsarten bedste egnede dele af Rønne Banke i området. Områder af perifer betydning for havlit er ikke inkluderet.

I Miljøstyrelsens forslag til afgrænsning af området er grænsen fastlagt i god afstand rundt om Rønne Havn af hensyn til havnens udviklingsmuligheder.

Baseret på foreliggende faglige grundlag vurderer Miljøstyrelsen, at alternative udpegninger af F 83 ikke vil kunne levere en beskyttelse af havlit, som i sin helhed rummer internationalt betydningsfulde forekomster af arten. Tilsvarende vurderer styrelsen, at en reduceret eller ændret afgrænsning af F 129 Rønne Banke, som foreslået af høringsparterne, vil medføre, at området ikke længere rummer antal af international betydning og mangelfuld udpegnings af artens bedst egnede områder. Endelig opfylder de kendte forekomster af havlit i og omkring F 83 ikke Miljøstyrelsens kriterier for regelmæssigt tilbagevendende trækfugle, hvorfor arten ikke vil kunne tilføjes til dette områdes udpegningsgrundlag.

DCE har i rapporter og notater redegjort for Rønne Bankes særlige betydning som levested for havlit. Ifølge DCE’s data optræder havlit regelmæssigt i forekomster af international betydning på Rønne Banke, hvorimod der ikke findes dokumentation for at marine områder øst for øen rummer større antal af havlit. Det er ikke muligt for Miljøstyrelsen at identificere de i høringssvaret nævnte geografiske områder ”sydøst for område M og/eller et område mellem område M og område I nordvest for øen”, da styrelsen ikke kan genfinde disse betegnelser i høringssvarets vedlagte kort. Både DCE’s faglige grundlag og data fra privat rådgiver (fx NIRAS) viser, at havlit også optræder kystnært ved Rønne Banke. Hele Rønne Banke tæt ind til den bornholmske kyst er derfor som udgangspunkt egnet levested for arten.”

Miljøstyrelsen har i forhold til **udpegningsgrundlaget** oplyst følgende:

”Miljøstyrelsen oplyser, at styrelsen ift. udpegningen af de nye marine områder har fokuseret på de udpegningsarter, som EU-Kommissionen har bedt de danske myndigheder udpege nye områder for. Såfremt der er tale om eksisterende udpegningsarter, der udvides, eller der er tale om ældre udpegningsarter, som sammenlægges med de nye fuglebeskyttelsesområder, vil udpegningsgrundlaget for de nye fuglebeskyttelsesområder komme til at bestå af fællesmængden af arterne på **udpegningsgrundlaget** for de gamle og nye områder. Det er således styrelsens hensigt, at også de nye arter, der er indstillet optaget på eksisterende fuglebeskyttelsesområders udpegningsgrundlag i forbindelse med en igangværende revision af udpegningsgrundlagene inkluderes i det samlede udpegningsgrundlag for områderne. Miljøstyrelsen forventer, at de endelige udpegningsgrundlag for de eksisterende fuglebeskyttelsesområder kan udmeldes i efteråret 2021.

Miljøstyrelsen har valgt at lægge sig op ad ministeriets hidtidige praksis, hvor der ved udpegningsgrundlag af nye marine fuglebeskyttelsesområder for trækfugle er lagt til grund, at området skal rumme regelmæssigt tilbagevendende forekomster af international betydning dvs. forekomster, der udgør mindst 1 % af flyway-bestanden. Ved en kommende revision af udpegningsgrundlagene for de danske fuglebeskyttelsesområder, vil MST vurdere, om der er grundlag for at tilføje yderligere arter til udpegningsgrundlaget i henhold til Miljøstyrelsens øvrige kriterier.

Udpegningsgrundlaget af nye marine fuglebeskyttelsesområder følger af en pilotskrivelse fra EU-Kommissionen. **Justeringen af eksisterende Natura 2000 områders afgrænsning** skete på foranledning af den tidligere regering og den proces er nu afsluttet. Der er tale om to forskellige processer som hviler på forskellige forudsætninger og herunder også forskellige kriterier.

Udpegningsgrundlaget af et nyt Natura 2000 område kan ske såfremt området opfylder Miljøstyrelsens kriterier herfor. **Bevaringsstatus** for arterne på udpegningsgrundlaget skal ikke være afklaret forud for en udpegningsgrundlag. Efter et område er udpeget som Natura 2000-område vil det indgå i den løbende overvågning og planskrivning. Der vil således efter en overvågningssæson blive udarbejdet en basisanalyse for området i forbindelse med næste runde af basisanalyser og med baggrund i denne, fastsættes der mål for naturtilstanden i de efterfølgende Natura 2000-planer. I basisanalysen redegøres der for overvågningsdata. Dermed opfyldes kravene til, at der senest 6 år fra udpegningsgrundlaget af et Natura 2000-område skal udarbejdes en forvaltningsplan med fastsættelse af mål for naturtilstanden.

Miljøstyrelsen har i forbindelse med udpegningsgrundlaget ikke taget stilling til, om der kunne være grundlag for at tilføje andre arter til udpegningsgrundlagene, end de arter, som EU-Kommissionen har anført kan begrunde en udpegningsgrundlag. Miljøstyrelsen skønner dog, at der formentlig er andre arter, som opfylder styrelsens kriterier for at kunne blive tilføjet et udpegningsgrundlag for visse af områderne. Miljøstyrelsen vil i forbindelse med en kommende revision af udpegningsgrundlagene vurdere, om der kan være yderligere relevante arter som udpegningsgrundlaget skal suppleres med.”

Den nye udvidelse af **F 64 Flensborg Fjord** forventes fremover at indgå i NOVANA programmets flyovervågning, og der vil i den forbindelse blive taget stilling til overvågningsgrundlagets tilrettelæggelse.

Angående forslag om **jagtbegrænsning** oplyser Miljøstyrelsen, at hvis en aktivitet kan have betydning for efterlevelse af EU-retlige forpligtelser f.eks. ved at påvirke beskyttede fugle i et udpeget fuglebeskyttelsesområde eventuelt blot i en overgangsperiode, og betingelserne for at fravige naturdirektiverne er tilstede, kan der være krav om at iværksætte kompenserende foranstaltninger. Selvom der ikke er en EU-retlig forpligtelse, kan der i konkrete tilfælde være behov for kompenserende foranstaltninger efter national regulering. Hvilken type af foranstaltning, der kan komme på tale, afhænger af den konkrete påvirkning.

Når der opføres en vindmøllepark i et marint område med mange fugle, vil der ske tab af fugle såvel ved kollision som ved fortrængning. Ved fortrængning forhindres fuglene i at udnytte levesteder til fx fødesøgning eller fjerskifte, som fuglene tidligere har benyttet. Den konkrete negative påvirkning dette har for områdets fugle og på fuglebestande i bredere forstand er vanskeligt at opgøre. Det er derfor vanskeligt at afgøre om effekten af en evt. jagtbegrænsning opvejer det tab af levested, som fortrængning resulterer i.

Miljøministeriet er ikke bekendt med, at der i danske fravigelsessager har været anvendt begrænsning af jagt som kompenserende foranstaltning; men efter ministeriets vurdering kan det

ikke juridisk udelukkes, at f.eks. begrænsning af jagt i særlige tilfælde vil kunne indgå som en kompenserende foranstaltning.

Østlige Tyskebugt (IBA 123) og det centrale/sydlige Kattegat (IBA 168) er ikke omfattet af forslag til udpegningsgrundlaget. Der pågår en politisk dialog herom som led i dialogen med EU-Kommissionen om pilotsagen. Dialogen er fortrolig.

Miljøstyrelsen oplyser, at det er en beklagelig fejl, at det i høringsmaterialet nævnes, at **F 94 Sejrbugten** kun udpeges for sortand. Det vil blive rettet, så gråstrubet lappedykker også tilføjes udpegningsgrundlaget for F 94.

Ift. forslag om udvidelse af **F 127 Nordvestlige Kattegat** er det ikke hele IBA 119, der bliver omfattet af udpegningsgrundlaget i Miljøstyrelsens forslag. Miljøstyrelsen vurderer, at den nye udpegningsgrundlag, der giver et stort samlet marint fuglebeskyttelsesområde i Nordvestlige Kattegat, vil give en væsentligt bedre beskyttelse end i dag af de arter, som er på det nye områdes udpegningsgrundlag, inklusiv rødstrubet lom, der i det nye store område optræder med 1 % af flyway-bestanden og derfor tilføjes udpegningsgrundlaget som ny art i overensstemmelse med EU-Kommissionens ønske.

Ændringer i bekendtgørelsen:

Fejlene i stavemåden af stednavnene Farø Fjord og Nakskov Inderfjord rettes, så navngivningen ændres til: F84 "Ulvsund, Grønsund og Fanefjord" samt F88 "Nakskov Fjord og Indrefjord". Kortbilag for område F 81 indsættes mellem kortbilaget til F80 og F82.

Gråstrubet lappedykker tilføjes udpegningsgrundlaget for F 94.

Ad 3: Råstofindvinding

Danske Råstoffer peger på, at udpegningsgrundlaget af Rønne Banke indebærer risiko for afskæring af Bornholm fra samfundskritisk forsyning af råstoffer i form af kvalitetssand og for at påvirke større infrastrukturprojekter negativt. De foreslår udlæg af beredskabsområder til indvinding og ønsker dialog om hensigtsmæssig råstofindvinding.

Sibelco Nordic A/S peger på, at udpegningsgrundlaget af F 252 (Rønne Banke og Adler Grund) påvirker muligheden for råstofindvinding, herunder arbejdspladser, eksport og sejlads, og at det er nødvendigt med sameksistens.

Bornholms Regionskommune peger på, at det er vigtigt for Bornholm, at der stadig vil kunne foregå råstofindvinding på Rønne Banke.

Miljøministeriets bemærkninger:

Sejlads og søtransport er beskrevet under bemærkninger under punkt 1 om generelt.

Miljøstyrelsen har i forhold til **råstofindvinding** oplyst følgende:

"Miljøstyrelsen bemærker, at udpegningsgrundlaget af et fuglebeskyttelsesområde ikke betyder, at det ikke er muligt at indvinde råstoffer på Rønne Banke. Det kræver dog vurderinger af den konkrete råstofindvindings påvirkning for at afklare, om indvindingsaktiviteterne vil have en væsentlig påvirkning på udpegningsgrundlaget. Det kan derfor ikke afvises, at der vil kunne ske en begrænsning af aktiviteter inden for fuglebeskyttelsesområdet, men det kan heller ikke afvises, at der kan skabes sameksistens mellem udpegningsgrundlaget og indvindingsaktiviteterne.

Det er ikke klart, hvad der menes med beredskabsområder til indvinding. Miljøstyrelsen mener på nuværende tidspunkt, at havplanens udviklingszoner til råstofindvinding ved Bornholm rummer tilstrækkelige ressourcer til indvinding af både kvalitetsmaterialer og fyldsandsmaterialer til havneudvidelser og kystbeskyttelse. De tilladte mængder fyldsand i de nuværende indvindingsområder ved Bornholm er opbrugt, og styrelsen opfordrer til i god tid at ansøge om udlægning af et bygherreområde inden for havplanens udviklingszoner til råstofindvinding, hvis der er behov for eksempelvis fyldsandsmaterialer til havneudvidelser.”

Råstofindvindingsmuligheder reguleres af andre regler, og hensyn til råstofforsyning kan ikke varetages efter habitatbekendtgørelsen.

Ændringer i bekendtgørelsen:

Ingen.

Ad 4: Klappladser

Foreningen af Lystbådehavne i Danmark har peget på, at udpegningerne vil få store økonomiske konsekvenser for lystbådehavne pga. begrænsning af muligheder for at klappe, særligt i Smålandsfarvandet og for Nakskov som havneby, og har fremsat forslag om ændret afgrænsning af F128 (Smålandsfarvandet), så eksisterende klappladser kommer til at ligge udenfor og med god afstand.

Lolland Kommune (Nakskov Havn) har peget på, at udpegning af Smålandsfarvandet skaber konflikt og usikkerhed om den fortsatte funktion af klapplads for Nakskov Havn i N116 (K_050_01).

Miljøministeriets bemærkninger:

Udpegning som fuglebeskyttelsesområde har den konsekvens, at fremtidige aktiviteter, der kan påvirke områderne, skal vurderes konkret i forhold til de beskyttelseshensyn, der er lagt til grund for udpegningen. En udpegning indebærer som udgangspunkt ikke et forbud mod aktiviteter i områderne, men det kan efter en konkret vurdering medføre begrænsninger eller afslag på ansøgning om tilladelse, hvis aktiviteten skader de fuglearter, som området er udpeget for at beskytte, idet der dog er mulighed for fravigelse i særlige tilfælde. Hvorvidt en konkret aktivitet som klapning kan iværksættes i et fuglebeskyttelsesområde afhænger af aktivitetens påvirkning på beskyttelsesinteresserne, og det kræver altid en konkret vurdering.

Miljøstyrelsen har i forhold til **klappladser** oplyst følgende:

”Da klappladserne, som er beliggende inden for den nye udpegning F 128 Smålandsfarvandet, ligger i områder med høje tætheder af udpegningsarterne og dermed vurderes at udgøre dele af udpegningsarternes bedst egnede områder, vurderer Miljøstyrelsen ikke, at det er muligt at imødekomme ønsket om at undtage klappladser for udpegning. Det er ikke muligt at ændre eller indskrænke den foreslåede udpegning af F 128 uden at udfordre de faglige kriterier, som Miljøstyrelsen har anvendt til at afgrænse den foreslåede udpegning.”

Ændringer i bekendtgørelsen:

Ingen.

5. Hurtigfærger

Molslinjen A/S fremfører, at F 129 har væsentlige økonomiske konsekvenser for Bornholmslinjen hurtigfærgedrift med henvisning til bekendtgørelse om miljøgodkendelse af hurtigfærger, hvor der forventes restriktioner.

Rederiet Fjord peger på, at udvidelsen af F 126 Skagerrak har store økonomiske konsekvenser for hurtigfærger, og at det er konkurrenceforvridning i forhold til andre færger. Der foreslås korridorer for hurtigfærger.

Danske Rederier og Færgerederier udtrykker bekymring for de økonomiske konsekvenser for hurtigfærger med henvisning til F 129 (Rønne Banke) og Bornholmslinjen og F 126 (Skagerrak) og Fjord Line, arbejdspladser og sammenhængskraft mellem landsdele og lande.

Danske Havne henviser til Danske Rederiers høringssvar og er tilsvarende bekymret for, at de beskyttede havstrategiområder i Nordsøen og Østersøen omkring Bornholm kan have negativ indvirkning på færgefarten. Danske Havne påpeger også, at udvidelsen af F 126 giver store udfordringer for Fjord Line, hvor der allerede er stillet krav i miljøgodkendelsen med store udgifter til følge.

Bornholms Regionskommune peger på, at det vil være samfundsøkonomisk uhensigtsmæssigt, hvis der for hver ny færgerute også skal foretages miljøvurderinger.

Miljøministeriets bemærkninger:

*Miljøstyrelsen har i forhold til **hurtigfærger** oplyst følgende:*

”Når der er udpeget et fuglebeskyttelsesområde, skal de danske myndigheder vurdere om planer og projekter (herunder en aktivitet som hurtigfærge) påvirker udpegningsgrundlaget negativt. Såfremt der i et marint område optræder væsentlige og regelmæssigt tilbagevendende forekomster af trækfugle skal myndighederne også vurdere en eventuel negativ påvirkning af disse forekomster, uanset om det er inden for et udpeget fuglebeskyttelsesområde, og uanset om arterne er på udpegningsgrundlaget. Disse vurderinger skal hvile på et fyldestgørende datagrundlag.

Bekendtgørelse om miljøgodkendelse af hurtigfærger fastlægger de forvaltningsmæssige rammer for, hvordan drift af hurtigfærger kan finde sted i nærheden af Natura 2000-områder.

Miljøstyrelsen er i dialog med Rederiet Fjord om at finde en løsning for rederiets færgedrift gennem F 126 Skagerrak.

Ændringer i bekendtgørelsen:

Ingen.

6. Vindmøller

Dansk Erhverv (DE) foreslår, at European Energys havvindmølleprojekt ved Omø holdes fri for fuglebeskyttelsesområde og foreslår, at projektet sidestilles med Høvsøre-vindmølleprojekt. DE ønsker at klima og erhvervs- og samfundsøkonomiske hensyn tillægges markant vægt, og at der lægges vægt på stabile rammevilkår og arbejdspladser og foreslår at forbyde jagt.

Wind Denmark henviser til muligheden for sameksistens, jf. EU's offshorestrategi og vindenergvejledning, og opfordrer til at anvende fravigelsesmuligheden i habitatdirektivets artikel 6, stk. 4, i relation til Omø Syd havvindmøllepark, jf. Høvsøre, herunder til at begrænse jagt.

Bornholms Regionskommune lægger vægt på, at der ikke ligger hindringer i vejen for off-shore-virksomhed ved Bornholm.

Miljøministeriets bemærkninger:

For så vidt angår pligt til udpeging af fuglebeskyttelsesområder, sameksistens mellem fugle og vindmøller og jagt henvises til bemærkningerne ovenfor under 1) generelt og 2) det faglige grundlag.

I forhold til **Høvsøre** så adskiller det projekt sig fra Omø-projektet derved, at der ved Høvsøre var tale om et allerede udpeget fuglebeskyttelsesområde. Det blev her vurderet, at betingelserne for at fravige habitatdirektivet var opfyldt, hvilket EU-Kommissionen var enig i. Der var altså tale om en fravigelse efter udpeging. I forhold til Omø-projektet er der tale om, at Smålandsfarvandet opfylder betingelserne for at skulle udpeges som fuglebeskyttelsesområde. Om der efter udpeging af Smålandsfarvandet kan ske en fravigelse efter habitatdirektivet afhænger af, om betingelserne for fravigelse er opfyldt, hvilket beror på en konkret vurdering, såfremt tilladelsesmyndigheden, i dette tilfælde Energistyrelsen, kommer frem til, at der er tale om et projekt, der påvirker fuglebeskyttelsesområdet væsentligt, og at skade på områdets integritet ikke kan afværges.

Hvorvidt **sameksistens** er muligt afhænger af en konkret vurdering, der skal foretages af de kompetente myndigheder efter, at der er sket en udpeging. Det er en forudsætning for at gå i gang med en fravigelsesprocedure, at der forinden er foretaget en **fuldestgørende konsekvensvurdering**, der på baggrund af den bedste tilgængelige videnskabelige viden og underlagt et forsigtighedsprincip belyser påvirkningen og den eventuelle skade på Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag, jf. habitatdirektivets artikel 6, stk. 3.

Fravigelse kan kun ske i tilfælde, hvor der foreligger bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser, herunder af økonomisk eller social art, og hvor der ikke findes alternativer til gennemførelse af planen eller projektet. Endvidere er fravigelse betinget af, at der træffes alle de nødvendige kompensationsforanstaltninger for at sikre, at sammenhængen i Natura 2000-netværket bevarer, jf. habitatdirektivets artikel 6, stk. 4. Eventuel fravigelse fra naturdirektiverne skal i givet fald ske efter Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets regler i VE-loven, hvor man har implementeret habitatdirektivet i forbindelse med etablering af havvindmøller.

Ændringer i bekendtgørelsen:

Ingen.